

DENEK KURMA VE TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ

Öncelikle tüm katılımcılara saygılar sunuyorum.

Benim dernek kurma ve toplantı özgürlüğü konusunda kısa bir sunumum olacak. Öncelikle AİHSndeki düzenleme ile 1982 Anayasamız ve yasalarımızdaki düzenlemeden bahsedeceğim. Daha sonra AİHM kararlarından örneklerle mahkemenin bu hakların korunması ile ilgili kıstaslarına değineceğim. En son olarak da Yargıtay'ımızın bazı kararlarından örnekler vereceğim.

AİHS 11. maddesinin 1.fıkrası “Herkes asayişini bozmayan toplantılar yapmak, dernek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir.” hükmünü içermekte. Bu maddedeki haklara protesto gösterisi yapma, parti kurma gibi haklar da dahildir. Devletin görevi, bu hakka yapılan müdahaleden kaçınmanın yanında bireylerin haklarını etkin bir şekilde kullanmalarını da sağlamaktır (Devletin negatif ve pozitif yükümlülüğü). Ayrıca bu haklar sözleşmenin 9 ve 10. maddelerinde düzenlenen hakların da bir devamı, ayrılmaz parçasıdır.

2.fıkra ise hakka getirilen sınırlamalar ve istisnalar gösterilmiştir. Bu fıkraya göre “bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir.”

Anayasamızın “DERNEK KURMA HÜRRIYETİ”ne ilişkin 33. maddesi “Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir.”, “TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ DÜZENLEME HAKKI”na ilişkin 34. maddesi “Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.”, “SENDİKA KURMA HAKKI”na ilişkin 51. maddesi “Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir.” şeklinde bu hakların herkes tarafından ve önceden izin alınmadan kullanılabilmesini kabul etmiştir. Ancak her üç hakkı da düzenleyen bu maddelerde bu hakların sınırlandırılabilmesi durumlarda gösterilmiştir. Bu durumlar milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleridir.

AİHSnin 11/2. maddesi ile Anayasamızdaki sınırlandırma hallerini karşılaştıracak olursak tabloda görüldüğü gibi büyük kısmının paralellik gösterdiği anlaşılacaktır. Öncelikle bu haklar ancak kanun ile sınırlanabilir. Ortak gerekçeler ise milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık, genel ahlak, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasıdır. Fakat bizim yasal düzenlemelerimizde yer almayan

“demokratik toplumda zorunlu olma” kıstası AİHMnin üzerinde durduğu önemli bir unsur.

Yasal düzenlemelerimize bakacak olursak. TÜRK MEDENİ KANUNumuz 57 ve DERNEKLER KANUNumuzun 3. maddeleri herkesin, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahip olduğunu vurgulamıştır. Anayasamızın 33. maddesi ve Dernekler Kanununun 3. maddesi sözleşmeyle paralel olarak bazı meslek grupları için dernek kurma hakkına istisna getirmiştir. Türk Silâhlı Kuvvetleri ve kolluk kuvvetleri mensupları ile kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri hakkında özel kanunlarında kısıtlamalar getirilebileceği kabul edilmiştir.

Silahlı kuvvetler ve kolluk mensupları ifadesi açık ise de sözleşmenin devletin idare mekanizmasında görevli olanlar terimi net değildir. AİHM, devlet idaresi kavramının bütün kamu görevlilerini kapsayacak anlama sahip bulunmadığını, bu sebeple ilgili kamu görevlisinin işgal ettiği makamın göz önünde tutularak dar bir çerçevede ele alınması gerektiği sonucuna varmıştır. Devletin temel ve vazgeçilmez fonksiyonlarını yerine getiren ve en azından asker ve polisin yerine getirdikleri görevlere denk görevlerde bulunan, üst düzey bürokratlar gibi kamu görevlilerini kapsadığı söylenebilir. Ülkemiz bakımından hakim ve savcıların bu kapsamda değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin duraksamalar yaşanmışsa da, bu gün itibariyle bu tartışmalar aşılmış ve bu alanda kurulmuş hakim ve savcı dernekleri faaliyetlerine devam etmektedirler.

23.11.2004 tarihine kadar yürürlükte kalan 2908 sayılı Dernekler Kanunumuzun 4. maddesi ise az önce saydığım silahlı kuvvetler ve kolluk mensuplarının da içinde bulunduğu bazı kamu görevlilerinin sürekli olarak dernek kuramayacaklarını kabul etmiş, bazı suçlardan mahkumiyet gibi hallerde de süreli olarak dernek kurma hakkını engellemiştir. Aynı mülga kanunumuz 5. maddesi kurulması yasak olan dernekleri geniş olarak sıralamıştır. Buna göre Anayasada belirtilen Cumhuriyetin temel nitelikleri ile 174 üncü maddesinde belirtilen inkılap kanunlarının korunması hükümlerine, milli güvenliğe ve kamu düzenine, genel sağlık ve genel ahlaka aykırı olarak; Türkiye Cumhuriyetinde ırk, din, mezhep ve bölge farklılığı veya bunlara dayanarak azınlık yaratmak ve Türkiye Cumhuriyetinin üniter Devlet yapısını bozmak; Atatürk'ün kişiliğini, ilkelerini, çalışmalarını veya anılarını kötülemek veya küçük düşürmek ya da başkalarının hürriyetlerini kısıtlamak amacıyla, dernek kurulamaz. Bu maddeye aykırı davranışın cezai hükmü ise 76. maddede belirtilmişti. Şu an yürürlükte bulunan 5253 sayılı Dernekler Kanunumuzda 30. maddede ise kurulması yasak olan derneklerin kapsamı daraltılmıştır. Derneklerin Anayasa ve kanunlarla açıkça yasaklanan amaçları veya konusu suç teşkil eden fiilleri gerçekleştirmek amacıyla kurulamayacağı kabul edildi. Ayrıca anayasal ve yasal düzenlemeler ile devlet memurlarına da sendika kurma ve en son değişiklikle toplu sözleşme hakkı verildi.

2911 sayılı TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNumuzun 3. maddesi herkesin, önceden izin almaksızın, silahsız ve saldırsız olarak kanunların suç saymadığı belirli amaçlarla toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olduğu hükmünü içermekte. Ancak aynı kanun toplantıların ertelenme ve

yasaklanabilme durumlarını da düzenlemiştir. Buna göre Milli güvenlik, Kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla vali veya kaymakamlar toplantı yapılmasını erteleyebileceği gibi suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklama kararı da verebilecektir.

Bu yasal düzenlemelerden sonra AİHMnin kararlarına geçelim. AİHM bu hakların ihlali ile ilgili davalarda şu hususlar üzerinde durmaktadır.

A-Hakka bir müdahale var mı ?

B- Müdahale var ise, bu müdahale meşru mu sorusu gündeme gelmekte. Müdahalenin meşruluğunda ise şu kıstaslara bakılmakta.

1- Müdahale yasa ile düzenlenmiş mi ?

2- Müdahale meşru bir amaca hizmet ediyor mu ? Ki bu amaçlar AİHS nin 11. maddesinin 2. bendinde sınırlı olarak sayılan amaçlardır. (ulusal güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi vb.)

3- Müdahale demokratik bir toplumda gerekli mi ? Burada müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılama gerekmektedir. Ayrıca müdahale elde edilmek istenen meşru amaçla orantılı mı ?

Bu soruların cevaplarını iki örnek karar ile somutlaştıralım:

07.04.2009 tarihli Karatepe ve diğerleri davası: Başvuranlarında içinde bulunduğu 40 kadar kişi 12.08.2003 de taksim meydanında Halkevleri ve Türkiye Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu tarafından Irak'a asker gönderilmesini protesto etmek amacıyla düzenlenen gösteriye katılmışlardır. Polisler göstericileri yasadışı toplanmaları nedeniyle uyararak dağılmalarını istemiş ve zor kullanarak biber gazı ile yakalamıştır. Başvuranlar hakkında 2911 sayılı Yasaya aykırılıktan ceza davası açılmış ve beraat kararı ile sonuçlanmıştır. Başvuranlar ifade özgürlüğü ve dernek kurma haklarının ihlal edildiğinden yakınmaktadır. AİHM öncelikle toplanma hakkına yönelik bir müdahale yapıldığını kabul etmiştir. Bu müdahale meşru mu sorusuna gelince; müdahalenin yasal bir dayanağı bulunmaktadır, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu. Müdahalenin meşru bir amacı var mıdır ? AİHM sözkonusu müdahalenin sözleşmenin 11. maddenin 2. bendinde yer alan kamu düzeninin sağlanması ve başkalarının haklarının korunması (ki bu davada rahatça bir yerden başka yere gitme anlamında) olmak üzere en az iki meşru amacı olduğunu kabul etmiştir. Demokratik bir toplum için gereklilik şartına gelince; AİHM nin 11. maddeye ilişkin yerleşik içtihatlarına göre yetkililer yasal yollardan gerçekleştirilen her türlü gösterinin iyi işleyişini ve bütün vatandaşların güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Devletler yalnızca barışçı yöntemlerle toplanma özgürlüğünü güvence altına almakla yükümlü olmadığı gibi, aynı zamanda bu hakka dolaylı yoldan getirilecek aşırı kısıtlamalardan da kaçınmaları gerekir.... Ayrıca 11. madde esasen kamu erkinin, bireyin güvence altına alınan haklarına keyfi müdahalesine karşı korumayı amaçlamakla birlikte, fazladan bu hakların etkili bir şekilde kullanılması için pozitif yükümlülük de getirebilir. Halka açık bir alanda gerçekleştirilen her türlü gösteri günlük yaşamın akışını belirli bir ölçüde bozacak bir karışıklığa ve hasmane tepkilere yol açabilir. Ancak, AİHM, durumun kurallara aykırı olmasının, tek başına,

toplama özgürlüğüne müdahaleyi haklı çıkarmayacağına itibar etmektedir. Dosyanın ve delil unsurlarının derinlemesine incelenmesinden AİHM, gösterici grubun, muhtemel trafik sıkıntıları dışında kamu düzenini tehlikeye atacak bir tehdit oluşturmadıklarını saptamaktadır. Burada sözkonusu olan kırk kişilik bir grubun güncel bir konuya kamuoyunun dikkatini çekmesidir. AİHM ayrıca gösterinin saat on üç civarında başlayıp takip eden dakikalarda göstericilerin yakalanması ile sona erdiğini gözlemlemektedir. AİHM bilhassa yetkililerin bu gösteriyi sona erdirmeye konusundaki aceleciliklerine şaşırılmaktadır. AİHM nezdinde göstericilerin şiddete başvurmadıkları durumlarda, AİHS'nin 11. maddesi ile garanti altına alınan toplantı özgürlüğü kavramının içeriğinin boşaltılmaması bakımından kamu erkinin barışçı gösterilere belli ölçüde hoşgörü göstermesi önem arz etmektedir. Sonuç olarak AİHM bu başvuruda polisin kaba kuvvet uygulayarak müdahale etmesini ve başvuruların cezai yargılama konusu edilmesini orantısız olarak kabul etmektedir. Bu tedbirler AİHS'nin 11. maddesinin ikinci paragrafı uyarınca kamu düzeninin korunması bakımından gereklilik arz etmemektedir. Bu nedenle 11. madde ihlal edilmiştir.

Benzer bir davada, 19.01.2010 tarihli Nispet Özdemir davasında ise göstericilerin banka, iş yeri, otobüs ve araçlara saldırdığı, araba lastikleri yaktığı, bir otobüse molotof kokteyli attığı yani "şiddet" eylemlerinin olduğu bir protesto gösterisinde yetkililerin toplanan kalabalığa karşı barışçıl ölçülerde kaldığı sürece yeteri kadar hoşgörülü davrandığını kaydetmiş ancak başvuranla ilgili olarak aynı şeyi kabul etmemiştir. Çünkü başvuran daha gösteri yerine ulaşmadan ve gösteri başlamadan tutuklanmıştır. AİHM, dosyada başvuranın kamu düzeni için tehlike yarattığını ya da saldırgan tavırlar sergilediğini gösteren hiçbir unsur bulunmadığını tespit etmiş, bu olayların saat 14'ten sonra başladığını ve taşkınlıklar meydana geldiği sırada başvuranın gözaltında bulunduğunu bu nedenle başvuranın şiddet eylemlerine katılmaması dolayısıyla sadece önlem amaçlı olarak ilgili şahsın gösteriye katılmasının engellenmesi ve tutuklanmasının AİHS'nin 11. maddesinin ikinci paragrafı anlamında gereklilik arz etmediği kanaatine varmıştır. 11. maddenin ihlali kabul edilmiştir.

17.07.2008 tarihli Urca ve diğeri davası: Öğretmen olan başvuranların tümü, bir kişi hariç, Eğitim-Sen üyesidir. Eğitim-Sen Sendikası kamuda çalışan eğitimcilerin koşullarının iyileştirilmesi adına 1 Aralık 2000 tarihinde düzenlenecek bir günlük ulusal grevden yetkilileri haberdar etmiştir. Başvuranlar gösteriye katılıp iş yerlerine gitmemişlerdir. Başvuranlar hakkında 765 sayılı TCK'nın 236. maddesinden cezalandırılmaları için dava açılmış, başvuranların aynı madde gereğince cezalandırılmalarına karar verilmiş ve hüküm Yargıtay tarafından onanarak kesinleşmiştir. Başvuranlar bir günlük ulusal greve katılmaları nedeniyle mahkum edilmelerinin toplanma ve dernek kurma hakkına yönelik bir müdahaleyi oluşturduğunu iddia etmektedir. AİHM sözü edilen müdahalenin toplanma özgürlüğüne karşı bir müdahale oluşturduğuna itibar etmektedir. Müdahalenin meşruiyeti hakkında ise AİHS'nin 11. maddesinin ihlalini oluşturmaması için "yasa ile öngörülmüş" olması, müdahalenin AİHS'nin 11. maddesinin 2. paragrafında öngörülen meşru amaçlardan birine hizmet etmesi ve "demokratik bir toplum için gerekli" olması gerekmektedir. Başvuranlar 765 sayılı TCK'nın 236. maddesine dayalı olarak mahkum edilmiştir. O halde söz konusu müdahalenin yasal dayanağı

bulunmaktaydı. AİHM bu müdahalenin AİHS'nin 11/2 maddesinde yer alan meşru bir amacı izlediğinden şüphe etmektedir. Bununla birlikte böylesi bir müdahalenin gerekliliği hususunda vardığı netice çerçevesinde bu sorunu irdelemeyi gerekli görmemektedir. Demokratik bir toplum için gereklilik konusunda ise; AİHM sözü edilen ulusal eylem gününün ulusal yetkililere önceden bildirildiğini tespit etmektedir. AİHM'e göre bu bağlamda, toplanma özgürlüğü ve görüşlerini bu özgürlük vasıtasıyla ifade etme hakkı demokratik bir toplumun temel değerlerinin bir parçasıdır. Demokrasinin esasında meselelerin halka açık olarak tartışılarak çözümlenmesi yeteneği bulunmaktadır. Şiddete teşvik etme ve/veya demokratik ilkelerin reddi söz konusu olmadığı sürece, toplanma ve ifade özgürlüğü çerçevesinde dile getirilen bazı görüşler veya kullanılan ifadeler yetkili makamların gözünde kabule dilemez veya şok edici veya ileri sürülen talepler gayrı meşru olsalar dahi, ifade ve toplanma özgürlüğünü ortadan kaldırmaya yönelik önleyici nitelikteki radikal tedbirler demokrasiye hizmet etmez, hatta tehlikeye düşürür. Hukukun üstünlüğüne dayanan demokratik bir toplumda, yerleşik düzene karşı çıkan ve barışçı yöntemlerle hayata geçirilmesi savunulan siyasi düşüncelerin toplanma özgürlüğü veya başka yasal yollarla dile getirilebilmesine imkan tanınmalıdır. Son olarak göstericilerin şiddet eylemlerinde bulunmadığı durumlarda, toplantı özgürlüğünün içeriğinin boşaltılmaması için, yetkili mercilerin barış yanlısı toplanmalara hoşgörüyle yaklaşması önem arz etmektedir. AİHM ... başvuranların bu eyleme katılarak barış yanlısı yollardan toplanma özgürlüğünü kullandıklarını ifade etmektedir. AİHM başvuranların Eğitim-Sen Sendikasının çalışma koşullarının iyileştirilmesine dikkat çekmek amacıyla düzenlediği bir günlük greve katıldıkları için sonradan para cezasına çevrilen mahkumiyet cezasına çarptırıldıklarını ve geçici olarak kamu hizmetinden uzaklaştırıldıklarını not etmektedir. Şikayet konusu yaptırımlar yasal yoldan bu tür bir greve katılmak isteyen sendika üyelerini ve diğer kişileri caydırmak amacını gütmektedir. AİHM başvuranlara uygulanan yaptırımların "demokratik bir toplum için gerekli" olmadığı sonucuna varmaktadır. AİHS'nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

Dernek kurma hakkı ile ilgili olarak Dairemize ait örnek iki karar:

9. CD , 22.5.2003 tarihli, Esas No : 2003/627- Karar No : 2003/870

Sanıklar hakkında “2908 sayılı Dernekler Yasasının 5.maddesinde sayılı, TC.Anayasasının 174.maddesine ve 677 sayılı Yasada belirlenen bütün türbelerin kapatılması ve türbedarlıkların kaldırılması ilkesine aykırı olarak, kurulması yasak olan derneği kurup, yasak olan amaçları doğrultusunda faaliyetini sürdürdükleri iddia edilip, Dernekler Yasasının 76/1.maddesi gereğince cezalandırılmaları ve derneğin kapatılması istemiyle açılan dava sonunda sanıkların mahkumiyetine ve derneğin kapatılmasına karar verilmiştir;

Dava konusu “Hatay Türbe ve Ziyaret Yerlerini Koruma ve Güzelleştirme Derneği” adı altında kurulan derneğin kuruluş tüzüğünde yazılı amaçları ve bu yönde yapılacak faaliyetleri arasında, genel olarak; 2908 sayılı Dernekler Kanununun 5/9.maddesinde yazılı ve “Anayasanın 174.maddesinde sayılan inkilap kanunlarını kaldırmak, değiştirmek veya bu kanunlarla yasaklanan hususları yeniden canlandırmak” şeklinde ve özel olarak da; 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar İle Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanunda sayılan “kapatılmış tekke veya zaviye veya türbeleri açmak veyahut bunları yeniden ihdas

etmek veya ayını tarikat icrasına mahsus olarak geçici olsa bile yer vermek ve yasaklanan ünvanları taşımak veya bunlara mahsus hizmetleri yerine getirmek veya kıyafet giymek” biçiminde bir faaliyetin bulunmadığı, Ayrıca; dernek yöneticileri olan sanıkların, dernek faaliyetleri kapsamında yukarıda sayılan yasal düzenlemelere aykırı biçimde herhangi bir faaliyetlerinin tespit edilmediği, Sanıklar haklarında aynı konuda daha önceden açılmış bulunan başka bir davada, “sanıkların kurmuş oldukları derneğin amacının, Antakya’da mevcut bulunan türbelerin bakımlı olmasının sağlanması ve gelen ziyaretçilere temiz bir ortam sunulması olduğu, bunun dışında sanıkların herhangi bir şekilde suç işleme kasıtlarının bulunmadığı” gerekçesiyle beraatlerine hükmedildiğinin anlaşılmış olması da nazara alındığında;

Dosya kapsamına göre; Yöneticisi oldukları derneğin tüzüğünde, kurulduğu 30.7.1997 tarihinden dava tarihine kadar sürdürülen faaliyetlerinde, Dernekler Yasasının 5/9, TC. Anayasasının 174.maddesi ve 677 sayılı Yasa hükümlerine herhangi bir aykırılık tespit edilmeyen sanıkların atılı suçu işlediklerine dair mahkumiyetlerine yeterli kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği gibi, buna ilişkin suç kasıtlarının da saptanamadığı anlaşıldığından beraatleri yerine yazılı düşüncelerle mahkumiyetlerine karar verilmesi, gerekçesi ile bozulmuştur.

Bu karar şimdi yürürlükten kaldırılmış bulunan ve dernek kurma özgürlüğü bakımından daha kısıtlayıcı düzenlemelere yer veren 2908 sayılı Dernekler Kanununun yürürlükte olduğu dönemde verilmiştir. 677 sayılı Kanun kapsamında görülerek kurulamayacak dernekler bağlamında kabul edilen derneğin faaliyetlerinden yola çıkılarak özgürleştirici bir yorumla beraata işaret eden bir karar verilmiştir.

9 CD, 18.11.2003 tarih, Esas No: 2003/1993-Karar No: 2003/2113

Sanıklar Anadolu Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği (TAYAD) yönetim kurulu başkan ve üyeleridir. F tipi cezaevlerinin açılmasına engel olmak için açlık grevi yapma hususunda yönetim kurulu kararı almışlar, ayrıca ölüm orucunu destekleyici bildiri dağıtmışlardır. Derneğin Karar Defterindeki 29.11.2000 tarihli kararda “Devlet cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü bulunan evlatlarımızı, F tipi cezaevine koymak istemektedir. Evlatlarımız bu F tipi cezaevine girmemekte kararlı olduklarından süresiz açlık grevi ve ölüm orucundadır. Evlatlarımızın bu haklı talepleri ve evlatlarımızın ölümüne izin vermemek için dernek üyelerimizin talepleri olumlu bulunarak 1.12.2000 tarihinde derneğimizde üyelerimizin süresiz açlık grevine girmesine oy birliği ile karar verildi” denilmektedir. Kolluk birimleri tarafından düzenlenen 4.12.2000 tarihli tutanak ile de bir kısım sanıkların alınan bu karar doğrultusunda açlık grevine başladığı tespit edilmiştir. Derneğin tüzüğünde amacı “Tutuklu ve hükümlü aileleri arasında yardımlaşma, yaşamlarının insan onuruna yakışır, maddi, sosyal vs tüm ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak, insan hak ve özgürlüklerinin eksiksiz yaşama geçirilmesine çaba göstermek”tir. Sanıklar 2908 sayılı Dernekler Kanununun 37/1 maddesine yani tüzüklerinde gösterilen amaç ve bu amacı gerçekleştirmek üzere sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları ve biçimleri dışında faaliyette bulunamazlar hükmüne aykırılıktan 77/3.madde gereği 6 ay hapis cezasına mahkum edildiler ve cezaları para cezasına çevrildi. Yargıtay’ca açlık grevi yapılmasına ilişkin yönetim kurulu kararına imza atan sanıklar hakkındaki mahkumiyet hükümleri onanmış, ancak 29.11.2000 tarihli yönetim kurulu kararında imzaları

olmayan ve 4.12.2000 tarihli tutanak içeriğinde isimleri bulunmayan sanıkların dernek tüzüğünde gösterilen amaç dışında faaliyette bulunma suçuna katıldıkları ve atılı suç işlediklerine dair mahkumiyetlerine yeterli, kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği gözetilmeden yazılı şekilde hüküm tesisi, denilerek mahkumiyet hükümleri bozulmuştur. Benzer cezai hüküm 5253 sayılı Dernekler Kanunu 30/a maddesinde de bulunmakta ise de 5728 sayılı kanun ile 32. maddede yapılan değişiklikle yaptırım adli para cezası olarak değiştirilmiştir.

Toplantı hakkı ile ilgili birkaç örnek:

8 CD nin 19.9.2006 tarihli, Esas No : 2005/3245, Karar No : 2006/6775

Sanığın, yönetim kurulu üyesi bulunduğu Dehap Siirt İl Başkanlığı binası önünde bazı uygulamaları protesto etmek amacıyla olay günü yaklaşık 50 kişilik bir grup önünde eleştiri mahiyetindeki kısa bir basın açıklamasından sonra yapılan oturma eylemi sırasında güvenlik güçlerinin uyarısı üzerine, grup içerisinde bazı kişilerin sanığın herhangi bir yönlendirmesi ve talimatı olmaksızın bazı sloganlar atarak dağıldıklarının anlaşılması karşısında, sanığın kanıtlanan eyleminde atılı suç unsurlarının bulunmadığı gözetilmeyerek yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi,

8 CD nin 7.12.2006 tarih Esas No : 2006/2438, Karar No : 2006/9022

11.12.2000 günü İstanbul İlinde Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü otobüsünün silahla taranması sonucunda iki çevik kuvvet polis memurunun şehit edilmeleri ve bu olayın diğer illerde de emniyet mensuplarınca protesto edilmesi üzerine, sanıkların da olayı protesto etmek amacıyla İzmir ilinde Bozyaka'da bulunan hizmet binasından Konak Meydanına kadar suç teşkil etmeyen sloganlar atarak yürüyüp, Konak meydanında şehit polis memurları anısına saygı duruşunda bulunarak, İstiklal Marşı'nı okumaları ve daha sonra görevlerine dönmeleri biçimindeki güvenlik güçlerine yapılan olaylara karşı seslerini duyurmak amacıyla yaptıkları eylemlerinin içinde buldukları üzüntü nedeniyle demokratik tepki niteliğinde olduğu ve 2911 sayılı Yasada belirtilen suçun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, sanıkların beraatleri yerine yazılı biçimde mahkumiyetlerine karar verilmesi,

8 CD nin 11.12.2006 tarih Esas No : 2006/1660- Karar No : 2006/9142

Sağlık Emekçileri Sendikası başkan ve üyeleri olan sanıkların 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü kutlamak amacı ile Valilikten izin verilmemesi üzerine Sendika binasından İlhan Koman Parkına kadar trafiği aksatmadan yolun kenarından yürüyerek şiir okuduktan ve bildiri dağıttıktan sonra kendiliklerinden dağılmaları şeklinde gerçekleşen eylemlerinin 2911 sayılı Yasanın 28. maddesinde tanımlanan suçun oluşturmayacağı gözetilmeden, yazılı şekilde mahkumiyet karar verilmesi,

8 CD nin 9.2.2010 tarih Esas No : 2007/9352-Karar No : 2010/1550

Oluş ve tüm dosya içeriğinden, "YÖK Yasa Tasarısını ve Kamu Reformu Yasa Tasarısını protesto etmek ve sırf demokratik tepki ortaya koymak için basın açıklaması yapmak üzere Ankara Üniversitesi Cebeci Kampüsünde toplanan yaklaşık 100 kişilik grubun, ellerinde suç oluşturmayan bazı pankartlar taşıyarak marşlar ve sloganlar eşliğinde kaldırım üzerinden Kolej kavşağına kadar yürüdüğü, kavşakta ellerindeki pankart ve flamaları açıp Kızılay istikametine yürüyüşe geçtikleri sırada

güvenlik güçlerinin grubu barikat içine alıp dağılmaları yönünde ihtarda bulunmasına rağmen makul süre tanıyıp dağılmalarına fırsat vermeden grubu gözaltına almaya başladığı anlaşılmalı; sanığa yüklenen 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 32. maddesinde tanımlanan suçun maddi ve manevi unsurlarının oluşmadığı ve beraatine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı biçimde mahkumiyet hükmü kurulması,

Sunumum burada bitiyor, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.